

МОДЕЛЮВАННЯ НЕСИМЕТРИЧНИХ РЕЖИМІВ РОБОТИ КОМПЕНСАТОРІВ РЕАКТИВНОЇ ПОТУЖНОСТІ У СЕРЕДОВИЩІ SIMULINK ПАКЕТУ MATLAB

Представив д.т.н., професор Гетьман Г.К.

До складу тягових підстанцій змінного та постійного струму звичайно входять регульовані компенсатори реактивної потужності (КРП).

Особливою рисою традиційних систем компенсації реактивної потужності є те, що величина реактивної потужності визначається по струму і напрузі тільки однієї фази. Такий підхід є прийнятним для електричних систем з симетричними навантаженням та мережею. Разом з тим звичайно системи фазових напруг, навантажень, ємності компенсуючих конденсаторів не є симетричними.

Метою даного дослідження було з'ясування поведінки регульованого компенсатора реактивної потужності у разі виникнення несиметричних режимів. Модель компенсатора реактивної потужності було створено у середовищі Simulink пакету Matlab.

Під час моделювання компенсатора реактивної потужності розглядалися електричні кола з компенсуючими ємностями та без них.

На першому етапі було розроблено модель трифазної системи, що складалась з джерела трифазної напруги та симетричного RL-навантаження (рис.1). Використовувалися наступні параметри електричного кола: $U_{л} = 300 \text{ В}$, $f = 50 \text{ Гц}$, $R = 1 \text{ Ом}$, $L = 1 \text{ мГн}$, $R_{\text{внут.джер.}} = 0,31 \text{ Ом}$.

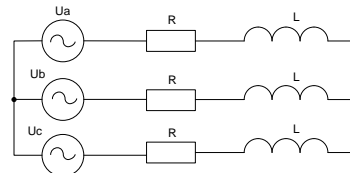

Рис.1. Трифазний ланцюг із симетричним RL-навантаженням

Модель цієї схеми представлена на рис.2,

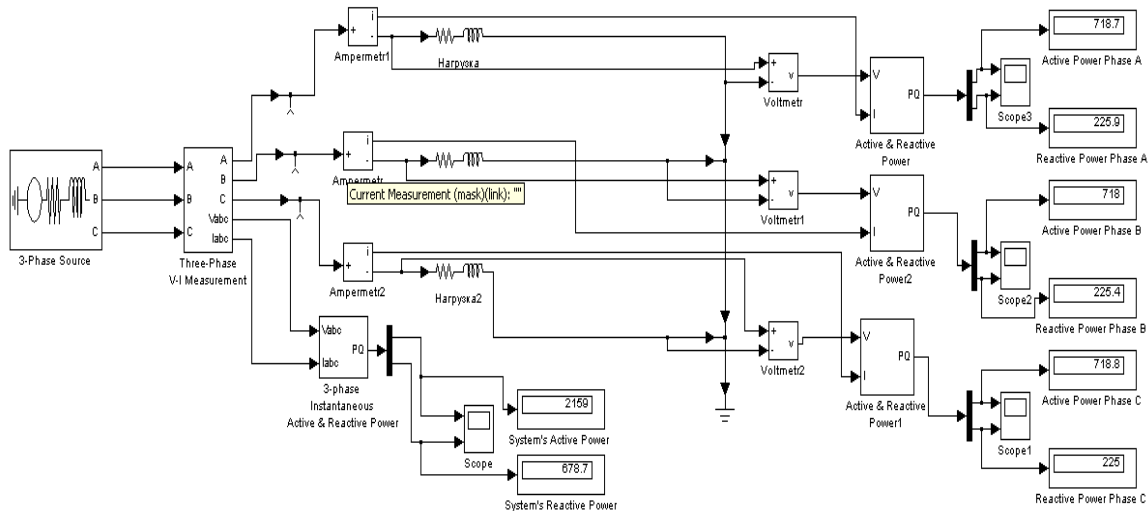

Рис. 2. Модель трифазного ланцюга із симетричним RL-навантаженням

де:

- 3-Phase Source - джерело 3 фазної напруги;
- 3-Phase VI Measurement - 3 фазний вимірювач струму та напруги;
- 3-Phase Active & Reactive Power - 3 фазний вимірювач активної та реактивної потужності.

До блоку вимірювання підключені датчики струмів і напруг усіх фаз, а з виходу блоку знімалися значення активної та реактивної потужності. Чисельні значення потужностей відображалися на блоках Display, а часові характеристики активної і реактивної потужностей відображалися блоком

Score. В цій моделі передбачена можливість контролю за споживаною активною та реактивною енергією по кожній фазі. Така система контролю була створена з метою ручної перевірки працеспроможності моделі.

Після симуляції були отримані наступні результати - споживана реактивна потужність складала 0.678 кВАр, а активна потужність 2.159 кВт. Ручна перевірка підтвердила правильність симуляції.

На другому етапі створювалась модель регульованого компенсатора реактивної потужності. Була забезпечена можливість комутації ємностей. Регулювання полягало в тому, що компенсуючі ємності підключалися чи відключалися вручну до системи в залежності від розбалансу потужності. На рис.3 зображена модель блоку, який забезпечував регулювання споживаної реактивної потужності за рахунок комутації ємностей.

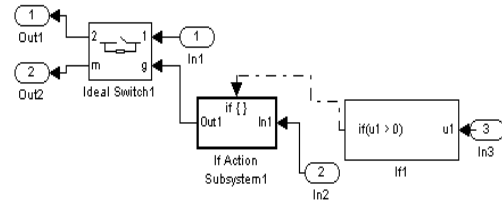

Рис.3. Внутрішня схема блоку комутації ємностей

У даній підсистемі, блок *If Action Subsystem*, використовується як драйвер, який отримує сигнал із зовнішнього керуючого блоку. Блок *If*, виконує функцію пристрою, що задає умову, у разі виконання якого, блок *If Action Subsystem* відкриває ключ *Ideal Switch*. На рис. 4, зображена модель системи, в якій включення і виключення компенсуючих ємностей, здійснюється за логікою, що описана вище. Компенсуючі ємності входять до складу блоку КРМ.

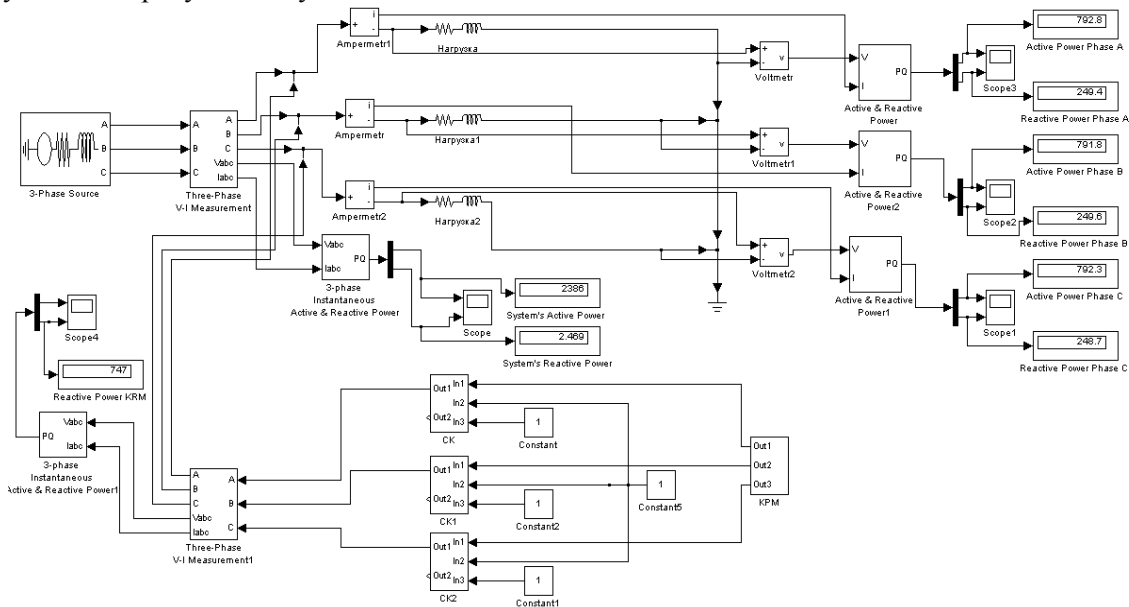

Рис. 4. Модель системи з регульованими компенсуючими ємностями

По завершенню другого етапу моделювання було отримано модель базової схеми з регульованим компенсатором реактивної потужності. Створена модель далі використовувалась для дослідження асиметричних режимів роботи.

На третьому етапі, було розглянуто три варіанти несиметричних режимів роботи системи. Проводилась незалежна симуляція системи:

- з розбалансом фазових напруг;
- режим роботи системи зі зміною величини та характеру навантаження;
- обрив однієї з фаз живлення;

- розбаланс величин компенсуючих ємностей.

Модель що створена на попередньому етапі була модифікована з урахуванням розбалансу фазових напруг. Так, фазова напруга $U_A=270$ В, $U_B=300$ В, $U_C=300$ В. В результаті симуляції були отримані наступні результати: реактивна потужність почала генеруватися в мережу. Результати симуляції показали, що використання інформації про струм та напругу лише по одній фазі не є ефективним.

Наступним етапом була розробка моделі для дослідження впливу зміни величини навантаження та характеру навантаження,

зокрема заміна активно-індуктивного навантаження однієї з фаз, чисто активним.

Моделювалися наступні ситуації:

- по одній з фаз замінено активно-індуктивне навантаження чисто активним;
- по одній з фаз збільшено індуктивність в два рази;
- перша і друга ситуація одночасно.

В результаті симуляції отримано наступні дані - в першому варіанті реактивна енергія почала генеруватися в мережу, оскільки покази блоку *Display* рівні -289.9 VAR.

В другому випадку, збільшивши індуктивність у навантаженні вдвічі, споживана реактивна потужність стала рівною 266 VAR. Отже збільшення номіналу котушки, призвело до того, що компенсатор не виконує свою функцію в повному обсязі.

У третьому випадку, реактивна потужність рівна -104 VAR, що також свідчить, що КРП не є ефективним в даному випадку, оскільки реактивна потужність генерується в мережу.

Моделювався аварійний режим в електромережі – обрив фази.

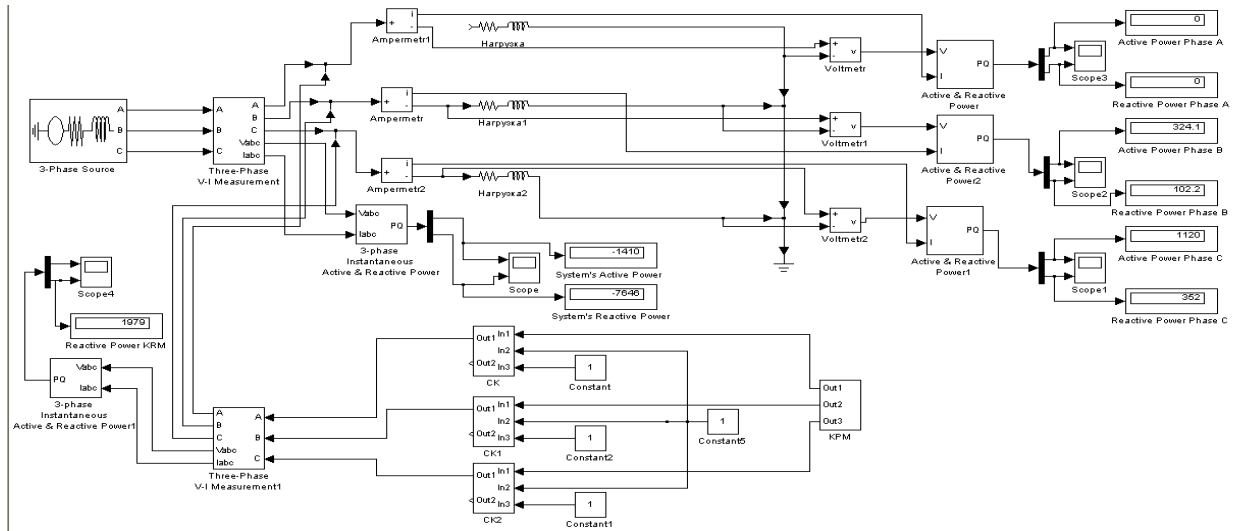

Рис. 5. Модель системи з обривом фази А

Як видно з рис. 5, реактивна потужність системи генерується в мережу. Дана модель яскраво ілюструє, що доволі широко поширена неполадка в електромережі, сприяє генерації реактивної енергії в мережу в доволі великому обсязі.

В результаті моделювання різних конфігурацій розробленої на початку моделі системи, були отримані наступні результати:

- по-перше, була створена модель системи з симетричним *RL*-навантаженням, та під'єднаним до цієї системи КРП.
- по-друге, була створена модель пристрою регулювання включенням та виключенням КРП до електричного кола.

• по-третє, був досліджений вплив дестабілізуючих факторів на роботу компенсаційної системи. В результаті, були визначені режими роботи компенсатора у випадках зміни величини напруги в мережі, зміни величини та характеру навантаження.

Проведений аналіз несиметричних режимів роботи компенсатора реактивної потужності показав можливість виникнення суттєвих похибок. Ця особливість потребує розробки системи керування компенсатором в якій би враховувалися значення напруг та струмів по кожній з фаз та реальний стан компенсуючих ємностей.